

جزوه درس ۲ عربی یازدهم
مبحث قواعد
تهیه: سرکار خانم نیلوفر اسرار
تنظیم: گروه آموزشی مکعب

ساختار شرط

اگر بخواهیم انجام عملی را به یک عمل دیگر مشروط و وابسته کنیم ، از ساختار شرطی استفاده می کنیم. مثلا در فارسی به جمله های « اگر درس بخوانی ، موفق می شوی » یا « هر کس درس نخواند، چک می خورد.» جمله های شرطی می گوئیم. در عربی برای ایجاد ساختار شرط به سه رکن نیازمندیم:

ادات شرط - فعل شرط - جواب شرط

ادات شرط : اِن (اگر) مَن (هرکس) ما (هرچه) اِذَا (هرگاه - اگر)

ساختار شرط

فعل شرط :

اولین فعلی که بعد از ادات شرط واقع می شود.

جواب شرط :

دومین فعل یا جمله ای که بعد از ادات شرط واقع می شود.

مثال:

* ان تزرع خيراً ، تحصد سروراً اگر خیر بکاری، شادی درو می کنی

* من یحاول كثيراً یصل هدفه هر کسی بسیار تلاش کند، به هدفش می رسد

* ما فعلت من الخیرات و جدتها ذخیره لآخرتک هر چه از کار های نیک انجام دهی، آنها را اندوخته ای برای آخرت می یابی

ساختار شرط

نکته مهم: در کتاب های درسی آمده است که ادوات شرط به معنای

فعل شرط و جواب شرط معنی می دهد ، منظور چیست ؟

از نظر معنای فعل شرط و جواب شرط به این نکته توجه کنید :

* اگر فعل شرط و جواب شرط مضارع باشند، صد درصد فعل شرط بصورت

مضارع التزامی و جواب شرط به صورت مضارع اخباری ترجمه می شوند.

مَنْ يَدْرِسُ يَنْجَحُ هر کس درس بخواند، موفق می شود

* اگر فعل شرط و جواب شرط ماضی باشند ، باز هم اولویت این است که به

مضارع ترجمه شوند. ولی گاهی می توان بر اساس ساختار جمله آنها را به صورت

ماضی ترجمه کرد.

مَنْ فَعَّرَ قَبْلَ الْكَلَامِ ثَقُلَ خَطْوُهُ

هر کس پیش از سخن گفتن نیندیشد، خطایش کم می شود.

ساختار شرط

نکته مهم: درباره سوال دوم هم باید گفت که منظور از این تغییرات ، مجزوم شدن است. البته اصطلاح مجزوم در کتاب درسی نیامده است اما بد نیست بدانید که مجزوم شدن یعنی اینکه حرکت حرف آخر فعل ساکن باشد یا نون از آخر فعل حذف شود. (توجه کنید : نونی که ضمیر باشد ، قابل حذف نیست.)

مثال: مَنْ يَفْكَرْ يَصِلْ إِلَى الْمَطْلُوبِ / ان تَذْهَبُونَ / تَنْجِحُونَ
به فعل های تذهبوا و تنجحوا ، فعل های مجزوم می گوئیم.

نکته جالب: صیغه های جمع مونث (للغائبات - للمخاطبات) هیچ وقت حرکت حرف آخرشان تغییر نمی کند چه مجزوم باشند چه منصوب و...
يَذْهَبْنَ ← اِنْ يَذْهَبْنَ

ساختار شرط

نکات تستی :

۱. از بین ادات شرط ، **ما** و **من** اسم هستند و در جمله نقش می پذیرند ولی **ان** حرف است و نمی تواند نقش بگیرد.

من يعبد الله يفز / ما تكتب اقراً
مبتدا / مفعول به

*اذا همیشه قید است.

۲. جواب شرط می تواند به صورت یک جمله اسمیه هم بیاید. در این حالت حتماً با حرف (**فَ** / **فَاء** جواب شرط) شروع می شود. این حرف و معنای شرط می سازد.

من يتوكل على الله فهو حسباً / من علم علما فله أمر من عمل به
ادات فعل شرط / مبتدا خبر / ادات فعل شرط / مبتدا خبر

ساختار شرط

نکات تستی :

۳. اذا (هرگاه) ، معنی شرط می سازد. در واقع اذا از نظر ظاهری بر فعل تاثیر نمی گذارد و آن را مجزوم نمی کند و فقط از نظر معنایی ، معنا و مفهوم شرط می سازد.

اذا اجتهدت نجحت ← اگر (هرگاه) تلاش کنی، موفق می شوی.

۴. توجه کنید که کلمه **اذ** ، ادات شرط نیست.

۵. در عربی ، چند نوع (من ، ما) داریم ، دقت کنید که اینها زمانی ادات شرط هستند که اول جمله آمده باشند و بعد از آنها دو فعل در جمله وجود داشته باشد.

تست های درس ۲

عَيْن «ما» الشرطيّة:

- (١) ما تَكْتُبْنَ فِي ذَلِكَ الدَّفْتَرِ يَا تَلْمِيزَاتِ!
- (٢) مَا عَرَفْتُ زَمِيلَتِي فِي الْيَوْمِ الْمَاضِي حِينَ مَرَّ مِنْ جَنْبِي!
- (٣) مَا شَاهَدَ الْمُعَلِّمُ أَنَّ الطَّالِبَ يَهْمِسُ إِلَى الَّذِي يَجْلِسُ جَنْبَهُ!
- (٤) مَا نُنْفِقُ مِنْ أَمْوَالِنَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُضَاعَفُهُ اللَّهُ!

أى عبارة لا تُوجد فيها أداة الشرط؟

- (١) مَنْ ابتسم في بداية النهار ضحك في نهايته.
- (٢) مَنْ ناداني عندما كنتُ أصلي.
- (٣) مَنْ يرحم الناسَ فالله يرحمه.
- (٤) مَنْ جالس العُظماءَ في حياته أنجز ما لم ينجزه الآخرون.

عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي أُسْلُوبِ الشَّرْطِ (حَسَبَ الْقَوَاعِدِ وَ الْمَفْهُومِ):

- (١) مَنْ يَفْكَرُ قَبْلَ الْكَلَامِ تَسْلَمُ مِنَ الْخَطَايَا!
- (٢) إِذَا خَاطَبَكَ الْجَاهِلُونَ يَقُولُونَ لَكَ سَلَامًا!
- (٣) إِنْ كُنْتَ أَمِيرًا لَا تَقُمْ عَن مَجْلِسِكَ لِأَبِيكَ!
- (٤) مَنْ سَأَلَ فِي صَغَرِهَا أَجَابَتْ فِي كِبَرِهَا!

عَيْنُ الْخَطَا لِلْفِرَاقِ: «وَمَا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ!»

- (١) تَفَعَّلْنَ
- (٢) تَفَعَّلُوا
- (٣) يَفَعَّلْنَ
- (٤) تَفَعَّلِينَ

عَيْنُ مَا لَيْسَ فِيهِ اسْلُوبُ الشَّرْطِ:

- (١) مَنْ فَكَّرَ قَبْلَ الْكَلَامِ قَلَّ خَطَاؤُهُ!
- (٢) إِذَا تَحَمَّلُوا الْمَشَاكِلَ فِي حَيَاتِهِمْ حَصَلُوا عَلَى آمَالِهِمْ!
- (٣) «مَنْ أَحْسَنَ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَ عَمَلَ صَالِحًا»
- (٤) مَنْ يَكُنْ لائِقًا فِي أَمُورِهِ يَصِلُ إِلَى الدَّرَجَاتِ الْعَالِيَةِ!

عَيْنُ «مَنْ» مَا جَاءَتْ لِلشَّرْطِ:

- (١) «مَنْ لَمْ يَتَّبِعْ فَأَوْلئكَ هُمُ الظَّالِمُونَ»
- (٢) مَنْ يَفْعَلُ الشَّرَّ وَ يَتَوَقَّعُ الْخَيْرَ أَجْهَلُ النَّاسِ!
- (٣) مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ عَذَّبَ نَفْسَهُ!
- (٤) مَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ، فَهُوَ شَرٌّ مِنْ الْبَهَائِمِ!